

Algemene Beschouwingen Provinciale Staten Utrecht – Begroting 2019

Arthur Kocken, voorzitter VVD Statenfractie Utrecht, 05 november 2018

2019

Aanstaande zondag is het 100 jaar geleden (namelijk 11 november 1918) dat er met een wapenstilstand een einde kwam aan WO1. In onze provincie, herinnert aan die oorlog, het Belgenmonument en natuurlijk kasteel Amerongen als plek waar de Duitse Keizer op 11 november 1918 als vluchteling aankwam en later zijn verblijf in huis Doorn. WO1 werkte, naast alle onnoemelijke leed wat deze veroorzaakte, als versneller op een aantal ontwikkelingen. Volgend jaar, het jaar waarvan we vandaag de begroting vaststellen, herdenken we dat in 1919 in Nederland het algemeen kiesrecht kwam: ook vrouwen kregen toen op initiatief van Marchant het actieve kiesrecht.

2019 is daarnaast niet alleen een jaar van herinneren, maar ook van een nieuwe start: van de gemeente Vijfheerenlanden en bewoners van Zederik en Leerdam, die samen met ons de provincie Utrecht vormen. Ik heb het al vaker op deze plaats gezegd: van harte welkom! Hopelijk gaat de gemeente snel bijdragen aan het Utrechtse samenspel, zonder relaties met de omgeving te verliezen.

2019 betreft ook de laatste begroting van deze Statenperiode.

Die begroting ziet er goed uit.

Dan heb ik het niet alleen over de grote stappen, die zijn gezet om de inzichtelijkheid van de begroting te vergroten. Daarvoor zijn in de commissie BEM al terecht door verschillende partijen complimenten uitgedeeld.

En dat mag ook wel, gezien de inspanningen die ook vanuit de Staten zijn verricht, om tot een versterkte planning en control te komen. Financieel staan we er goed voor.

De VVD is tevreden dat ook inwoners dat merken en we in 2019 de motorrijtuigenbelasting niet verhogen, zelfs niet met de inflatie.

Het Meerjarenperspectief ziet er zeer goed uit, met optisch grote overschotten. Optisch omdat ons ook grote opgaven wachten in het Interbestuurlijke programma met het Rijk, zoals wonen, mobiliteit en de energietransitie. De besteding daarvan wil de VVD aan de nieuwe Staten laten, mits die over goede plannen beschikken. En daarbij herinnert de VVD er ook altijd weer aan dat na economische voorspoed, het ook wel weer eens kan tegenzitten.

Terugblik

Zo'n laatste begroting is een goede gelegenheid om terug en vooruit te blikken. Dat zal ik dan ook hierna doen. Waar is de VVD trots op, wat is bereikt, wat zijn de opgaven voor de komende periode, wat betekent dat voor de organisatie en wat betekent dat voor onszelf, Provinciale Staten?

In 2011 kwam ik als nieuw en nieuwsgierig Statenlid binnen, aan toen nog de Pythagoraslaan. Nederland zat in de crisis. Er moest financieel worden bezuinigd omdat we flink werden gekort in het Provinciefonds. En er was maatschappelijk forse kritiek op de provincie als overheidslaag. Teveel bemoeienis met waar de andere overheden ook mee bezig waren – zonder dat de toegevoegde waarde duidelijk werd. Sterker nog, ze zaten elkaar in de weg. Daar is in de periode 2011-2015 een antwoord op gegeven met bezuinigingen, een kerntakendiscussie en het inzetten van doorzettingsmacht. Dus doen wat nodig is, maar dat ook goed doen – doorpakken. Toegevoegde waarde zit niet in mooie woorden/ of intenties maar in dingen doen voor inwoners en ondernemers. Dat is in die periode succesvol gelukt. De andere rol van de provincie wilden we ook vorm geven door meer samen met anderen op te trekken in plaats van afstandelijk top-down bestuur. Op dat 'samen met anderen' wilden we in de periode '15-'19 de focus leggen. En dat bleek voor het middenbestuur, wat de provincie is, soms lastiger dan gedacht. Daar zullen we met elkaar in de volgende periode echt nog het nodige in moeten ontdekken en doen.

Ik kom daar straks op terug.

Trots op wat bereikt is in deze Statenperiode

Maar allereerst een terugblik op de concrete resultaten van deze periode.

Waar zijn we als VVD trots op? De voorbeelden die ik geef zijn zeker niet alomvattend.

- de realisatie van het Fort aan de Buursteeg in Renswoude

- diverse toeristische overstappunten die onze mooie landschappen beter ontsluiten voor bezoekers

- het beheer en zelfs uitbreiding van onze landschappen, zo belangrijk voor onze positie als topregio, waar we nog steeds tot de top drie horen. In dat kader is ook eindelijk een besluit genomen t.a.v. de ontwikkeling van Landgoed Prattenburg.
- we hebben onzinnige regels opgeruimd zoals over het plaatsen van eierautomaten, ligplaatsen van boten en de omvang van borden bij boerderijen
- we zijn weer een stap verder met de aanpak van de kantorenleegstand
- we werken aan een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, met oog voor het belang van techniek en de maakindustrie, maar ook een oplossing voor de personeelstekorten in de zorg en bij de EBU komt er meer aandacht voor het MKB.
- op maat zoeken naar opties voor uitbreiden van lokale bedrijven, zoals in Woerden
- naast zonne- en windenergie hebben we inmiddels ook ultradiepe geothermie in beeld bij de energie transitie. GOUD en LEAN gaan verder!
- cultuureducatie is ook beschikbaar voor vmbo'ers (motie, maar ook ingezet bij De Stijl)
- de aanpak van ondermijnende criminaliteit
- het verbod op varende ontgassen
- het eerste deel van de aanpassing van Driebergen-Zeist met onderdoorgang en parkeergarage bij station is gerealiseerd, het voorbeeld van door de reiziger zelf combineren van verschillende vervoersvormen

- een richtinggevende voorkeursvariant verbrede rondweg Veenendaal Oost is vastgesteld
- de aanpak Hertekop Leusden/Amersfoort, inclusief fietsveiligheid
- de aanleg van de zuidelijke randweg Woerden
- het openbaar vervoer is meer gebaseerd op waar de vraag is
- de opening van de fietsbrug Nigtevecht
- op stapel: besluitvorming spooronderdoorgang Maarsbergen, Aanpak N201, verbreding Rijnbrug, NRU
- En mooi dat de oplaadpunten voor de elektrische fietsen (gevraagd bij de kadernota) inmiddels voor het provinciehuis staan. *Maar kunnen ze zichtbaarder worden? Bijvoorbeeld zoals voor de auto's.*

Opgaven voor de komende periode

De provincie Utrecht is populair om te wonen, werken en te verblijven. Internationaal zijn we een topregio. Daar zijn we trots op. Het brengt ons bijvoorbeeld banen voor onszelf en onze kinderen, geld om onze mooie landschappen, erfgoed en voorzieningen in stand te houden. Dat is niet vanzelfsprekend. De VVD kiest nadrukkelijk voor behoud van hoogstaande kwaliteiten. Daarom moeten we zorgen dat we blijven groeien.

Dit vraagt wel keuzes, zodat het hier fijn blijft om te leven en te werken.

Daar doen we het voor.

Er zijn grote opgaven die een druk leggen op het gebruik van de ruimte in de provincie:

- de vraag naar woningen groeit de komende tientallen jaren als gevolg van vergrijzing, meer éénpersoons-huishoudens en nieuwe bewoners die kiezen voor een woning in het hart van het land. Willen we huizen

betaalbaar houden voor iedere beurs, dan moeten we bouwen, veel bouwen. Daarbij moeten onze mooie landschappen gespaard blijven en onze huizen en banen bereikbaar zijn. Zowel de makelaars, als de woningcorporaties hebben immers inmiddels de noodklok geluid. We kunnen niet blijven wachten op een volgend visiedocument.

Er moet worden gebouwd. Kiezen dus, voor maatwerk voor (nieuwe) woon- en werklocaties waar je gemakkelijk kunt komen. De VVD kijkt wat dat betreft naar:

= de A12-zone

= het gebied tussen de oostzijde van de A2 en de westzijde van de spoorlijn

= Odijk West

= Rijnenburg en

= Vathorst West.

Bij de behandeling van de Kadernota en de behandeling van de Ruimtelijk Economische Strategie vanochtend hebben we het al hier over gehad.

Kunnen we de eerste ruimtelijke verkenning van de opgaven m.b.t. wonen, werken, mobiliteit en energietransitie inderdaad voor de verkiezingen tegemoet zien?

- We helpen bedrijven aan goed gekwalificeerd personeel.

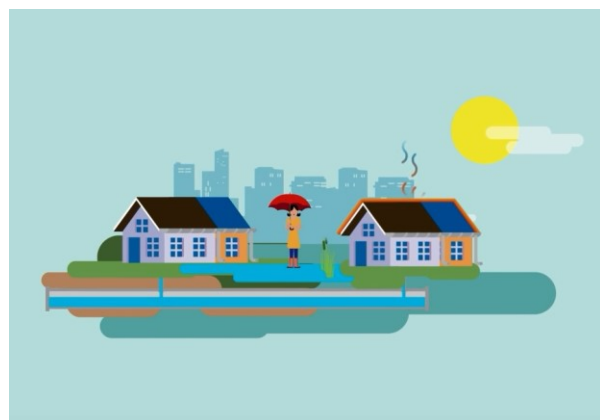
Deels kan dat door nieuwe functies op bijvoorbeeld bedrijventerreinen zoals Lage Weide. Wanneer kan de gedeputeerde ons bijpraten over de ontwikkelingen daar?

- Nieuwe technische mogelijkheden moeten bijdragen aan de enorme opgave om de bereikbaarheid te behouden en waar mogelijk te verbeteren met auto, fiets en openbaar vervoer of lopend.

In dat kader helpt efficiënt omgaan met capaciteit. Checkvraag bij GS: gaat u inderdaad aan de slag met de 'blauwe golf'; de inzet van smartmobility zodat de binnenvaart kan doorvaren, minder brandstof gebruikt en een beter alternatief wordt voor de weg?

En staat u open voor een proef met zelfrijdend openbaar vervoer? Bijvoorbeeld op het Utrecht Science Park of Lage Weide.

- De provincie staat, net als gemeenten en het Rijk, voor de omvangrijke opgave om te verduurzamen. We gaan de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen.

Dat vraagt veel van de samenleving. Dat doen we op realistische wijze, met ambitie en met oog voor wat inwoners en bedrijven kunnen betalen.

Maken we voldoende gebruik van restwarmte van bedrijven? Kozijnenfabriek Verweij in Woerden heeft bijvoorbeeld de nodige problemen gehad om zijn restwarmte aan de buurman te kunnen leveren. In Leerdam staat een geweldige glasfabriek. Een paar jaar geleden kwam de businesscase niet rond om de restwarmte aan de buurt (het centrum!) te leveren. Inmiddels is de situatie natuurlijk veranderd. Is het college van GS bereid om dergelijke bedrijven op weg te helpen om hun restwarmte in te zetten?

- Al die opgaven vragen om slimme oplossingen. Met onze kennisinstellingen, grote en kleinere technische bedrijven moeten we werken aan slimme oplossingen. Aanstaaende maandag is er een informatiesessie over een provinciale ontwikkelingsmaatschappij. *Voor nu vast de vraag: hoe gaat deze ons bij deze opgave helpen?*

Wat vraagt dat van de organisatie

De ambtelijke organisatie moet de kerntaken slagvaardig en efficiënt kunnen uitvoeren. Dat houdt in dat er resultaatgericht en integraal wordt gewerkt en goed kan worden samen gewerkt, zoals met de omgeving, gemeenten, waterschappen, bedrijven of inwoners. Of het nu grote projecten betreft of kleine aanpassingen in de ruimte. De organisatie moet gezaghebbend de leiding nemen in de samenwerkingsambities. Dat kan omdat de organisatie de competenties, kennis en vaardigheden in huis heeft.

Wat vraagt dat van PS

- Voorzitter, aan het begin van deze periode hebben wij als Provinciale Staten vol goede intenties om de tafel gezeten over een andere werkwijze. Wanneer kunnen we een evaluatie tegemoet zien, zodat we onze ervaringen kunnen meegeven aan nieuwe Statenleden?
- We zijn al gegaan van vier meer portefeuille georiënteerde commissies, naar drie 'clusteringen' in BEM, RGW en MME. In de komende periode moeten we nog meer de inhoudelijke opgaven centraal stellen. Dat vragen we van de organisatie, dus daar moeten we zelf ook naar handelen; minder portefeuillegewijs, meer opgavegewijs werken.
- Ik wil daarin ook meer contact met anderen dan de 'usual suspects'. Dus, en puur als voorbeeld, als het gaat om de energietransitie: niet alleen in gesprek met de NMU maar ook met Vereniging Eigen Huis.
- En, terugblikkend op de afgelopen periode: als liberaal ben ik er niet bang voor om zaken te benoemen in het debat. Wat ik wel hoop, gezien de opgaven die ons staan te wachten, is dat er minder snel de suggestie van integriteitsproblemen wordt gewekt. Dus dat we onze waardigheid als volksvertegenwoordiger bewaken en wachten tot onderzoek uitsluitend geeft. Zeker als het onze eigen organisatie betreft, want we zijn benoemd om het provinciaal belang te dienen. En dat is niet gediend bij willekeurig met de vinger wijzen.

Tot slot

- De organisatie bedank ik dat zij ons – ook fysiek- weer in staat stelt om deze begroting te bespreken en om invulling te geven aan onze verantwoordelijkheid
- Voorzitter, het is niet alleen de laatste begrotingsvergadering van deze periode. Het is ook de laatste begrotingsbehandeling onder uw leiding. We staan daar op een ander moment natuurlijk uitgebreid bij stil. Maar ... u moet noodgedwongen stoppen. Net als bij de lange strijd voor het algemeen kiesrecht, gaat het hier om een irrelevant criterium: het bereiken van een leeftijd. Ik vind dat jammer; in Nederland gaan we nog steeds op een bekrompen manier om met ouder worden. Vitale ouderen worden puur op basis van leeftijd gedwongen om maatschappelijk aan de zijkant te staan.

Ik zou graag willen dat we geen onderscheid meer maken op basis van geslacht, seksuele voorkeur, geloof en andere onderscheiden waarover we in Provinciale Staten discussies hebben gevoerd en ook niet op leeftijd. Het gaat immers om de competenties die mensen hebben.